

Brüssel, 7. juuli 2020
REV2 – asendab 19. detsembri
2018. aasta teate (REV1)

TEADE SIDUSRÜHMADELE

ÜHENDKUNINGRIIGI VÄLJAASTUMINE ELI JA ELI HEITKOGUSTEGA KAUPLEMISE SÜSTEEM (ELI HKS)

Alates 1. veebruarist 2020 on Ühendkuningriik Euroopa Liidust välja astunud ja temast on saanud kolmas riik¹. Väljaastumislepinguga² on ette nähtud üleminekuperiood, mis lõpeb 31. detsembril 2020. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse ELi õigust täies ulatuses Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis³.

Üleminekuperioodi jooksul peavad EL ja Ühendkuningriik läbirääkimisi uue partnerluslepingu üle, millega nähakse eeskätt ette vabakaubanduspiirkond. Ei ole aga kindel, kas uus partnerlusleping sõlmitakse ja jõustub üleminekuperioodi lõpus. Igal juhul hakkavad uuel lepingul põhineva suhte korral turulepääsu tingimused olema väga erinevad sellest, kuidas Ühendkuningriik osaleb siseturul,⁴ ELi tolliliidus ning käibemaksu- ja aktsiisivaldkonnas.

Ühtlasi saab Ühendkuningriigist pärast üleminekuperioodi lõppu ELi liikmesriikides rakendatava ja kohaldatava ELi õiguse seisukohast kolmas riik.

Seetõttu tuletatakse kõigile huvitatud isikutele ja eeskätt ettevõtjatele meelde, milline on õiguslik olukord pärast üleminekuperioodi lõppu (A osa allpool). Lisaks selgitatakse käesolevas teates väljaastumislepingu teavaid asjakohaseid väljaastumisega seotud sätteid (B osa allpool) ning õigusnorme, mida kohaldatakse Põhja-Iirimaal pärast üleminekuperioodi lõppu (C osa allpool).

¹ Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liige.

² Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping, ELT L 29, 31.1.2020, lk 7 (edaspidi „väljaastumisleping“).

³ Võttes arvesse teavaid väljaastumislepingu artiklis 127 sätestatud erandeid, mis ei ole käesoleva teate kontekstis asjakohased.

⁴ Eelkõige ei ole vabakaubanduslepinguga ette nähtud (kaupade ja teenuste valdkonnas) selliseid siseturu põhimõtteid nagu vastastikune tunnustamine, päritoluriigi põhimõte ja ühtlustamine. Samuti ei kõrvalda vabakaubandusleping tolliformaalsusi ja -kontrolle, sealhulgas neid, mis puudutavad kaupade päritolu ja nende valmistamiseks kasutatud sisendeid, ega impordi- ja ekspordikeeldusid ja -piiranguid.

Soovitused sidusrühmadele

Selles teates kirjeldatud tagajärgedega tegelemiseks soovitatakse sidusrühmadele eelkõige järgmist.

Ühendkuningriigis asuvate paiksete käitiste käitajad ja need õhusõidukikäitajad, kelle puhul haldav liikmesriik on Ühendkuningriik, peaksid

- veenduma, et nad saavad kõik Ühendkuningriigi pädeva asutuse tasuta eraldatavad lubatud heitkoguse ühikud (LHÜd) enne üleminekuperioodi lõppu;
- tagama, et nende iga-aastaseid heitearuandeid tõendavad ELis asuvad tõendajad, kelle on akrediteerinud ELi liikmesriigi riiklik akrediteerimisasutus;
- tagama sellise kauplemiskonto avamise liidu registris, mida haldab mõni ELi liikmesriik, ja kandma oma varad sellele kontole, kui nad soovivad, et neil oleks LHÜsid ka pärast 30. aprilli 2021.

Lisaks peaksid need õhusõidukikäitajad, kelle puhul haldav liikmesriik on Ühendkuningriik,

- tagama, et pärast üleminekuperioodi lõppu EList Ühendkuningriiki väljuvate või Ühendkuningriigist ELi saabuvate lendude põhjustatud heitkogused jäetakse nende iga-aastastest heitearuannetest välja;
- võtma teadmiseks oma uue haldava liikmesriigi, mis on esitatud komisjoni avaldatud viimases õhusõidukikäitajate jaotuse nimekirjas, kui nende haldav liikmesriik on praegu Ühendkuningriik.

Need, kellel on liidu registris kauplemiskonto või isiku arvelduskonto, peaksid tagama mõne ELi liikmesriigi hallatava konto avamise ja kandma oma varad sellele kontole, kui nad soovivad, et neil oleks LHÜsid ka pärast üleminekuperioodi lõppu.

Investeeringisühingud ja krediidasutused peaksid tagama, et nende asukoht on ELis, kui nad soovivad jätkata osalemist ELis korraldatavatel LHÜde enampakkumistel.

Ühendkuningriigi Kyoto protokoll registri kontoomanikud peaksid tagama varade kandmise teiste Kyoto protokoll registrite kontodele.

Tähelepanu!

Käesolevas teates ei käsitleta järgmisi küsimusi:

- finantsturgude ja turujärelevalvega seotud aspektid;
- muud lennundusega seotud aspektid, sealhulgas turulepääs, lennuohutus, lennundusjulgestus jne.

Nende aspektide kohta on koostamisel või avaldatud eraldi teated⁵.

A. ÕIGUSLIK OLUKORD PÄRAST ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kohaldata Ühendkuningriigi⁶ suhtes enam ELi HKSiga seotud ELi õigusnorme, eelkõige direktiivi 2003/87/EÜ⁷. Sellel on eelkõige järgmised tagajärjed.

1. ELI HEITKOGUSTEGA KAUPLEMISE SÜSTEEMI KOHALDAMISALA

Direktiivi 2003/87/EÜ kohaldatakse direktiivi I lisa loetletud tegevusaladest tulenevate heitkoguste ja II lisa loetletud kasvuhoonegaaside suhtes (vt direktiivi 2003/87/EÜ artikkel 2). Direktiivi 2003/87/EÜ I lissasse kuuluvad teatavad tegevused paiksetes käitistes, aga ka lennundus.

1.1. Paiksed käitised

Direktiivi 2003/87/EÜ kohaselt hõlmab ELi HKS kõigi selliste ELi liikmesriigis asuvate paiksete käitiste heidet, mis tegelevad kõnealuse direktiivi I lisa loetletud tegevusaladega ning paiskavad atmosfääri selle direktiivi II lisa loetletud kasvuhoonegaase.

Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kuulu Ühendkuningriigis asuvate paiksete käitiste heide enam liidu õiguse ega ELi HKS-i kohaldamisalasse.

1.2. Lennundus

Kuigi direktiivi 2003/87/EÜ kohaldatakse üldiselt kõigi „lendude suhtes, mis saabuvad lennuväljale või lahkuvad lennuväljalt, mis asub selle liikmesriigi territooriumil, mille suhtes kohaldatakse asutamislepingut“ (artikkel 3a ja I lisa punkt 6), on selles sätestatud ka erand seoses „väljaspool EMPd asuvates riikides asuvatele lennuväljadele maanduvate ja sealt väljuvate lendudega“ (artikkel 28a). Seda erandit kohaldatakse sellistesse riikidesse väljuvate või sealt saabuvate lendude suhtes, kellega ei ole sõlmitud sidumislepingut.

Kui sidumislepingut ei ole sõlmitud, kohaldatakse pärast üleminekuperioodi lõppu Ühendkuningriigist ELi saabuvate ja EList Ühendkuningriiki väljuvate lendude suhtes erandit direktiivist 2003/87/EÜ.

⁵ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/preparing-end-transition-period_et

⁶ ELi HKS-i kohaldatavuse kohta Põhja-Iirimaa suhtes vt käesoleva teate C osa.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

2. ÕHUSÕIDUKI KÄITAJAT HALDAV LIIKMESRIIK

Selleks et tagada ELi HKS-i nõuetekohane rakendamine lennunduses, on direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 18a määratletud õhusõiduki käitajat haldav liikmesriik.

Pärast üleminekuperioodi ei tegutse Ühendkuningriik enam haldava liikmesriigina. Komisjoni talitused ajakohastavad komisjoni määruses (EÜ) nr 748/2009⁸ esitatud õhusõidukikäitajate jaotuse nimekirja iga-aastase ajakohastamise⁹ käigus, et teavitada õhusõidukikäitajaid haldavast liikmesriigist¹⁰.

3. TÕENDAMISARUANDED JA TÕENDAJATE AKREDITEERIMINE

Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 14 lõike 3 kohaselt peavad käitise või õhusõiduki käitajad tegema CO₂ heite seiret ja esitama igal aastal tõendatud heitkoguste kohta aruande selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus asjaomane käitis asub või mis toimib haldava liikmesriigina. Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 15 kohaselt peavad need aruanded olema tõendatud.¹¹

Vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) 2018/2067¹² (milles käsitletakse andmete tõendamist ja tõendajate akrediteerimist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ) IV peatükile ja määrusele (EÜ) nr 765/2008¹³ (millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega) peab tõendamisaruarande välja andev tõendaja olema asutatud ELis ja akrediteeritud tema asukohaliikmesriigi riikliku akrediteerimisasutuse poolt¹⁴.

⁸ Komisjoni 5. augusti 2009. aasta määrus (EÜ) nr 748/2009 nimekirja kohta õhusõiduki käitajatest, kes teostasid direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud lennutegevusi 1. jaanuaril 2006 või pärast seda, millega täpsustatakse iga õhusõiduki käitajat haldav liikmesriik (ELT L 219, 22.8.2009, lk 1). Käesoleva teate avaldamise kuupäeval on kõige uuem nimekiri esitatud komisjoni 8. aprilli 2020. aasta määruses (EL) 2020/535, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 748/2009 nimekirja kohta õhusõiduki käitajatest, kes teostasid direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud lennutegevusi 1. jaanuaril 2006 või pärast seda, millega täpsustatakse iga õhusõiduki käitajat haldav liikmesriik (ELT L 124, 21.4.2020, lk 1).

⁹ Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 18a lõike 3 punkt b.

¹⁰ See jaotus omab tähtsust ka lennundusjulgestuse valdkonnas, kuna sellega määratakse kindlaks „pädev asutus”, kes määrab kolmanda riigi lennujaamast kaupa või posti liitu vedavad lennuettevõtjad. Vt komisjoni 5. novembri 2015. aasta rakendusmääruse (EL) nr 2015/1998 (millega nähakse ette lennundusjulgestuse ühiste põhistandardite rakendamise üksikasjalikud meetmed) (ELT L 299, 14.11.2015, lk 1) lisa punkt 6.8.1.1.b. ning „Teade huvirühmadele – Ühendkuningriigi väljaastumine EList ning ELi õigusnormid lennundusjulgestuse ja meresõidu turvalisuse valdkonnas“ (REV2, 28. aprill 2020), mis on avaldatud aadressil https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/getting-ready-end-transition-period_et.

¹¹ Üleminekuperioodi viimast aastat käsitleva aruandluskohustuse kohta vt käesoleva teate B osa.

¹² Komisjoni 19. detsembri 2018. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/2067, milles käsitletakse andmete tõendamist ja tõendajate akrediteerimist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ (ELT L 334, 31.12.2018, lk 94).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

¹⁴ Erandid sellest reeglist on loetletud määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 7 lõikes 1.

Pärast üleminekuperioodi lõppu lakkab Ühendkuningriigi akrediteerimisteenistus (United Kingdom Accreditation Service) olemast riiklik akrediteerimisasutus määruse (EÜ) nr 765/2008 tähenduses ja kohaldamisel. Seega ei ole tema akrediteerimistunnistused pärast üleminekuperioodi lõppu enam kõnealuse määruse kohaselt ELis kehtivad ega tunnustatud¹⁵.

Sellest tulenevalt ei saa Ühendkuningriigi akrediteerimisteenistuse poolt akrediteeritud tõendajad pärast üleminekuperioodi lõppu enam direktiivi 2003/87/EÜ kohaseid tõendamisarundeid välja anda¹⁶.

4. KONTOD LIIDU REGISTRIS

Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 19 kohaselt hoitakse ELi HKS-i raames eraldatud LHÜsid liidu registris. Liidu registriga jälgitakse, kellele kuuluvad LHÜd paiksete kaitiste ja õhusõidukikäitajate elektroonilistel kontodel. Liidu register toimib ka ELi ja liikmesriikide Kyoto protokollis registrina¹⁷.

Liidu registris olevaid kontosid haldab ELi liikmesriik.

Kui allpool B osas sätestatud erandist ei tulene teisiti, siis pärast üleminekuperioodi lõppu

- ei saa Ühendkuningriik enam hallata kontosid liidu registris ja liidu register ei toimi enam Ühendkuningriigi Kyoto protokollis registrina;
- ei ole enam võimalik juurde pääseda Ühendkuningriigi hallatavatele liidu registri kontodele ega Ühendkuningriigi Kyoto protokollis registri kontodele.

5. JUURDEPÄÄS ENAMPÄKKUMISTELE JA TURUJÄRELEVALVE

Mis puudutab juurdepääsu ELi enampakkumistele, siis vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 1031/2010 artiklile 19 vastavad ELi enampakkumistel pakkumispääsu saamise nõuetele üksnes isikud, kelle asukoht on ELis, käitajad ja õhusõidukikäitajad.

Kuna direktiivis 2014/65/EL¹⁸ on LHÜd liigitatud finantsinstrumentideks, kohaldatakse mitmeid finantsturu eeskirju ka LHÜde turu suhtes. Turuosalised,

¹⁵ Vt ka „Teade sidusrühmadele – Ühendkuningriigi väljaastumine EList ja ELi eeskirjad tööstustoodete valdkonnas“ A osa punkt 3(REV2, 13. märts 2020), mis on avaldatud aadressil: https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/getting-ready-end-transition-period_et.

¹⁶ Vt siiski käesoleva teate B osa.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määruse (EL) nr 525/2013 (kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu olulise siseriikliku ja liidu teabe esitamise kohta) artikkel 10 (ELT L 165, 18.6.2013, lk 13).

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349–496).

eelkõige investeerimisühingud ja krediidiasutused, peaksid võtma arvesse finantsinstrumente reguleerivat üldist raamistikku¹⁹.

B. VÄLJAASTUMISLEPINGU TEATAVAD ASJAKOHASED VÄLJAASTUMISEGA SEOTUD SÄTTED

Väljaastumislepingu artikli 96 lõikes 2 on sätestatud, et seoses üleminekuperioodi viimasel aastal atmosfääri paisatud kasvuhoonegaasidega kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõikeid 2a ja 3 ning artikleid 14, 15 ja 16.

Väljaastumislepingu artikli 96 lõike 6 punkti a kohaselt on pärast üleminekuperioodi lõppu Ühendkuningriigil ja Ühendkuningriigis asuvatel käitajatel määral, mis on vajalik muu hulgas artikli 96 lõigetest 2 ja 5 tulenevate kohustuste täitmiseks, juurdepääs liidu registrile ja Ühendkuningriigi Kyoto protokolliga registrile,²⁰ mis on loodud määrusega (EL) nr 389/2013.

Seega üksnes selleks, et tagada nende kohustuste täitmine, mis kehtivad jätkuvalt seoses 2020. aastal tekkinud (direktiivi 2003/87/EÜ reguleerimisalasse kuuluvate) heitkogustega,

- käsitatakse Ühendkuningriigis asuvaid õhusõiduki- ja käitiste käitajaid ELis asuvate õhusõiduki- ja käitiste käitajatena;
- haldab nende kohustuste täitmiseks vajalikke liidu registri kontosid jätkuvalt Ühendkuningriik;
- kohaldatakse asjakohaseid tähtaegu.

C. ÕIGUSNORMID, MIDA KOHALDATAKSE PÕHJA-IIRIMAAL PÄRAST ÜLEMINEKUPERIOODI LÕPPU

Pärast üleminekuperioodi lõppu kohaldatakse Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolliga²¹. Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolliga kohaldamisele annab perioodiliselt nõusoleku Põhja-Iirimaa assamblee, kusjuures protokolliga esialgse kohaldamise periood kestab neli aastat pärast üleminekuperioodi lõppu²².

Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolliga kohaselt kohaldatakse seoses Põhja-Iirimaaga teatavaid ELi õiguse sätteid ka Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis. Lisaks on EL ja Ühendkuningriik Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis kokku leppinud, et selles ulatuses, milles ELi õigusnorme kohaldatakse seoses Põhja-Iirimaaga Ühendkuningriigi

¹⁹ Nende aspektide kohta on koostamisel või avaldatud eraldi teated.

²⁰ Jätkuv juurdepääs Ühendkuningriigi Kyoto protokolliga registrile on tagatud üksnes juhul, kui Doha muudatus jõustub 31. detsembriks 2020. Kyoto protokolliga Doha muudatuse kohta vt: <https://unfccc.int/process/the-kyoto-protocol/the-doha-amendment>

²¹ Väljaastumislepingu artikkel 185.

²² Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolliga artikkel 18.

suhtes ja Ühendkuningriigis, koheldakse Põhja-Iirimaad, nagu see oleks ELi liikmesriik²³.

Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokolliga nähakse ette, et Põhja-Iirimaaga seoses kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis direktiivi 2003/87/EÜ niivõrd, kui see puudutab elektrienergia tootmist, ülekandmist, jaotamist ja tarnimist, elektrienergia hulgimüüki või piiriülest elektrikaubandust²⁴.

See tähendab, et kui käesoleva teate A ja B osas viidatakse ELile, käsitatakse seda viitena, mis hõlmab kõiki Põhja-Iirimaal asuvaid paikseid kaitisi, mis kuuluvad direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamisalasse ja toodavad elektrit, ning kui viidatakse Ühendkuningriigile, käsitatakse seda viitena üksnes Suurbritanniale.

Täpsemalt tähendab see muu hulgas järgmist:

- Põhja-Iirimaa paiksete kaitiste kaitajad, kes tegelevad elektrienergia tootmisega, peavad täitma direktiivis 2003/87/EÜ sätestatud asjakohaseid kasvuhoonegaaside heitega seotud kohustusi, sealhulgas kõnealuse direktiivi artikli 12 lõikes 3 sätestatud tagastamiskohustusi ning artiklites 14 ja 15 sätestatud seire- ja aruandluskohustusi. Nagu ELi HKSis üldiselt, elektrienergia tootmiseks tasuta LHÜsid ei eraldata²⁵;
- elektrit tootvatele Põhja-Iirimaa paiksetele kaitistele jääb juurdepääs nende kontodele liidu registris samadel tingimustel nagu varem ja nagu ELi liikmesriikides paikseid kaitisi omavatel kaitajatel (sealhulgas võimalus vahetada rahvusvahelisi ühikuid kuni 2020. aasta heitkogustega seotud nõuete täitmise tähtajani);
- Ühendkuningriik võib korraldada seoses Põhja-Iirimaaga enampakkumisi üksnes ELi reguleeritud turul kooskõlas komisjoni määrusega (EL) nr 1031/2010.

Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis kohaselt ei ole Ühendkuningriigil aga võimalik seoses Põhja-Iirimaaga

- osaleda liidu otsuste tegemises ega kujundamises²⁶;
- tugineda Ühendkuningriigis asuvate asutuste välja antud tunnistuste puhul päritoluriigi põhimõttele või vastastikusele tunnustamisele²⁷.

Täpsemalt tähendab see viimane punkt muu hulgas järgmist:

²³ Väljaastumislepingu artikli 7 lõige 1 koostoimes Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikli 13 lõikega 1.

²⁴ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikkel 9 ja sama protokollis 4. lisa.

²⁵ Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõige 3.

²⁶ Kui on vaja teavet vahetada või üksteisega nõu pidada, tehakse seda Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikli 15 alusel loodud ühises nõuandetoõrühmas.

²⁷ Iirimaa ja Põhja-Iirimaa protokollis artikli 7 lõike 3 esimene lõik.

- Ühendkuningriigi akrediteerimisasutuse poolt akrediteeritud tõendajad ei saa koostada direktiivi 2003/87/EÜ artiklite 14 ja 15 kohaselt esitatavaid tõendamisarandeid. Põhja-Iirimaal asuvad tõendajad, kelle on akrediteerinud ELi liikmesriigi riiklik akrediteerimisasutus vastavalt määruste (EL) 2018/2067 ja (EÜ) nr 765/2008 sätetele, võivad koostada Põhja-Iirimaa paiksete käitistega seoses tõendamisarandeid, mis esitatakse vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artiklitele 14 ja 15. Põhja-Iirimaal asuvad tõendajad, kelle on akrediteerinud ELi liikmesriigi riiklik akrediteerimisasutus, ei saa koostada tõendamisarandeid seoses ELis asuvate paiksete käitiste ja õhusõidukikäitajatega.

Üldist teavet selle teema kohta leiab ELi heitkogustega kauplemise süsteemi käsitlevalt komisjoni veebisaidilt (https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en). Vajaduse korral lisatakse nendele veebilehtedele täiendavat teavet.

Euroopa Komisjon
Kliimameetmete peadirektoraat